

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARITIU

ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

B. de
Aboname.
Anunțuri si

ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

ANUND Nr. 12 Tf. 1513
Autorități și Societăți lei 60

Onor.
Biblioteca Universității
SIBIU

Nr. 100 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

25 Decembrie 1942

anul 105

Camarade...

de Ion Colan

Încă un Crăciun te găsește cu ra-
nița pernă și mantaua pătură în patul
tău așternut pe bulgări.

Te bate Crivățul.

Te bat gândurile.

Îți simt ochii de ghiță repeziți
peste întinderi.

Intinderi aducătoare de Moarte și
Nemurire.

Pomul tău de Crăciun: un ceai și
o figare.

Crăciunul tău: o scrisoare de-acasă.
Așa-i acolo: lunile n'au sărbători,
sărbătorile n'au date, zilele n'au nume.
Totul nu-i decât zi ori noapte. Cine să
mai fie socoteală praznicelor?

Și totuși...

Te poartă amintirea de mână prin
ani ce nu mai revin, „prin albaștrii
ani de-odinioară”.

Crăciunul!

Dar cum să-ți vorbim noi, cei din
culcușuri tihnite și calde, despre ziua care
a sosit, fără mărturisirea cinstit făcută,
că fie îți datorăm pacea din țară a
acestui Crăciun?

Ție, camarade!

Și'n tine ni-i toată nădejdea de azi
și toată speranța aceluia mâine de care
ne apropiem, ca țara să fie Țară.

Scrâșnesc țințele bocancilor pe ză-
pada de sticlă.

La post, sentinele duble. Așteaptă
nașterea Mântuitorului. Vânt groaznic,
născut odată cu pustiiul stepelor, chiule
și hăule prin tăișul balonetei.

La ce te gândești, camarade?

Măi, Gheorghită...

Cătălina l-a luat de mână și-l duce
în odaia dela drum, în casa a mare.
La icoana Maicii Domnului cu Isus în
brațe un grăunte de lumină blândă stă-
rule în căușul candeliei. A străbătut de
nu știu unde, cu adleri repetate, mirosul
imbietor al bunătaților cu meșteșug pre-
gătite.

Ca la școală, flăcăii s'au repezit, cor:
— Săr mână!

Numai a mică, rușinată parcă de
lipsa ei de învățătură, molfaie cu nădej-
de un colț de iie.

Peste drum a lătrat un câine; după
el altul. Așa e la țară. Acum nu se mai
aud decât colindele.

Și ce cald e în casa asta, în noap-
tea asta!

Stai! Cine-i?

Desprinsă din întunericul de iad în-
ghețat, mogâldețe s'au luit pe-aproape.
Gheorghită nu mai e Gheorghită.
Parcă a căzut de undeva.

Cu mâna pe trăgaci și sufletul la
gură așteaptă parola. Socoteala e făcută:
dacă cei trei nu stau, trage. Toată Ru-
sia stă față'n față cu Gheorghită al
Cătălinii din Măldăeni Gorjului.

Dar nu, nu Rusia este în cele trei
arătări. Cuvinte magice deschizătoare de
drumuri s'au încrucișat în noapte:

— Traian — aduce vântul parola
până la Gheorghită.

— Transilvania — plecă răspun-
sul, abia șoptit.

Și vântul repetă, ca un refren de
colindă:

Transilvania...

Să păzim unirea duhului...

de

NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

Niciunul din noi n'avem altă puțință să ne păstrăm sufletul pe care să-l
pregătim pentru mântuire, decât dacă trăiește neamul din care facem parte. Cu
toții trebuie să ne străduim, așa dar, să dobândim pe seama întregului nostru
neam libertatea deplină.

În silințele noastre să fim însuflețiți de încrederea că războiul acesta, care
merge înainte cu multă înverșunare, nu se poate sfârși altfel decât cu libertatea
deplină pe seama tuturor națiilor. Nu se aduc atâtea jertfe, nu se varsă atâtea
lacrimi, ca la sfârșitul lor să înceapă o nouă robie a popoarelor. Dacă mai sunt
neamuri care nu se pot desvâța de pofta de a trăi din munca de rob a altor
popoare, vor fi trezite din visurile lor.

Libertatea e pentru sufletul națiilor ceea ce este aerul pentru trupul omului.
Toate națiile au lipsă de libertate, căci numai în ea le pot crește virtuțile și
talentele destoinice ce le-a sădit Dumnezeu în făptura lor. Dumnezeu însuși
cheamă neamurile la libertate, așa cum cheamă plantele să crească și să dea
rod în lumina soarelui. Noi, luptând pentru libertatea neamului nostru, ascultăm
de o chemare dumnezeiască.

Dacă războiul nu s'ar isprăvi cu o orânduire care să asigure libertatea
tuturor popoarelor, ci și de aici încolo se vor asupri neamurile între ele, s'ar
ivi curând alt războiu și lumea nu și-ar mai găsi pace.

Așteptăm, așa dar, cu cele mai întemeiate nădejdi, pacea care va trebui
să recunoască neamului nostru întreg dreptul la libertate. Atunci frații noștri
care petrec aceste sărbători în suferințe și lacrimi se vor îmbrățișa cu noi în
bucuria unei reîntâlniri ce nu va mai avea sfârșit.

Dar ziua aceea trebuie să o pregătim prin tot ceea ce vom face până atunci.
Cel dintâi lucru ce se cere dela noi este „să păzim unirea duhului, îngăduind
unii pe alții în iubire”. Unirea în cuget, frăția în duh este una din cele mai
mari puteri ale unui neam. Să ținem unul la altul și fiecare la neamul nostru,
făcând împreună un zid pe care să nu-l poată dărâma și împrăștia nicio meș-
teșugire a dușmanilor. Să ne ferim de șoapte străine, care încearcă să facă cră-
pături în acest zid al frăției noastre și să nu ascultăm de niciunul din cei
ce caută să ne învrăjească și să ne atragă spre cine știe ce rosturi ne-
guroase, ci numai de interesele neamului, care sunt adevăratele interese ale
fiecăruia din noi. *Sunt astăzi mulți apostoli mincinoși, care propovăduiesc prin
șoapte ademenitoare tot felul de raiuri în care curge lapte și miere pe pă-
mânt.* Se pot ivi de aceștia și printre voi, îndemnându-vă să nu mai țineți la
neamul și la țara noastră, ci să porniți pe alte cărări. Ei ar vrea ca sfârșitul
războiului să ne găsească învrăjbiți între noi, în plină neorânduială, ca să nu
avem puterea să ne cerem drepturile noastre și de va fi nevoie să intrăm în
luptă pentru ele.

Să știți că niciunul din voi nu poate să-și dobândească o fericire pe pă-
mânt, dacă neamul este în suferință și în asuprire. Fericirea fiecăruia din noi
atârnă de fericirea neamului.

Din pastorala pentru Crăciunul anului 1942.

„Gazeta Transilvaniei”

Aurel Mureșianu

de Ion Breazu

I.

Dacă aveți prilejul să vizitați de-
pozitul uneia din marile noastre biblio-
teci, vă rog să cereți să vi se arate
raftul cu „Gazeta Transilvaniei”. Este
un monument rar al tiparului românesc.
Peste o sută de volume se înșirue ală-
tarea, impresionantă prin masivitatea
lor. Sunt colecțiile celei mai vechi ga-
zete de pe întreg cuprinsul pământului
locuit de Români, nu numai în limba
noastră, ci și în limbă străină. La în-
ceput volumele sunt mai subțirele și

de format mai mic. Gazeta apărea a-
tunci odată săptămână. Paginile ei
sbărcite de bătrânețe, sunt scrise cu
buchi. În anul cu încetul volumele se
îngroașă. Începând din 1842, Gazeta
iese de două ori pe săptămână, dela
1880 de trei ori, iar din 1884 zilnic.
Crescerea în volum a acestor colecții
zintă energia în creștere a popo-
rului român din Transilvania. Pas de
pas, foaia dela Brașov a mers alătura

— Continuare în pag. 2 și 3 —

Colindând pe la frați

de I. Bozdog

Oricât de mari și apăsătoare sunt
grijile și durerile neamului care ne fră-
mântă pe toți zi și noapte, la sărbă-
toarea Nașterii Domnului inima noastră
găsește totuși câteva clipe de trăire
duioasă și îmbrăcată în haina aminti-
rilor se îndreaptă spre cei mai dragi
și apropiați ei.

E doar sărbătoarea păcii, a dra-
gostei și înțelegerii dintre oameni, e
prilejul când și săracul și bogatul vreau
să simtă cei din jurul lor mai multă
căldură, mai multă dragoste, mai multă
apropriere.

Încotro ar putea deci să-și ia sbo-
rul dorul inimii noastre în aceste clipe
de intimă trăire?

Neamul întreg este îngenunchiat
azi în adăposturile celor mai îndepăr-
tate linii, alături de cei mai dragi fii
ai săi și în jurul focului de veghe și a
opașului ce pâlăie sfios, le cântă în
urechea ce vibrează încă de mugetul
infernal al obuzelor mângâitorul: „O,
ce veste minunată”...

Trăim împreună în câteva clipe
măreția Nașterii lui Isus și-i facem să
se simtă cuprinși de vraja căminului
îndepărtat, pe care ei îl ocrotesc și în
a căruia căldură sunt mai prezenți azi
ca orișicând altădată.

Ne aplecăm apoi asupra trupuri-
lor ce zac resfirate și cu rani deschise
între rândurile celor două fronturi, îi
cuprindem și ocrotim sub căldura ini-
melor noastre, iar în urechi le strecu-
răm nădejdea în: „Florile Dalbe”.

Trecem rând pe rând pe la toate
spitalele mici și mari ale țării și pretu-
tindeni cântăm același tropar vestitor
de nădejdi: „Astăzi s'a născut, Cel fără
'nceput”...

Din drumul lung și semănat, din
arul trecut și până acuma, cu atâtea
norminte proaspete, deschise toate pen-
tru a face mai trainice miezuinile nea-
mului, ne reîntorcem peste Basarabia
și Bucovina, care sărbătoresc din nou
în cucernicie creștinească, în casele lor,
la vetrele lor, bucuria sărbătorii păcii.

Coborim apoi spre plaiurile voie-
vodale și căutăm casele frățești și creș-
tinești, la ferestrele cărora ne oprim să
colindăm, după obiceiul strămoșesc.

Doamne, ce amărăciune ne aș-
teaptă. Satele, ai căror ochi nenumă-
rați licăreau toată noaptea aceasta, pli-
ni de bucurie, care nu recunoșteau
odihna, ci vegheau nerăbdătoare până
se dădea în zori de zi semnalul clop-
otului de chemare la biserică, acum sunt
afundate în întunec și tăcere.

Abia din coșurile caselor celor
mai înstăriți dacă se înalță șuvițe sub-
țiri din fumul de veghe, căci pe cele
mai multe vetre nu ajunge lemnul fal-
nicilor noștri codri, fiind dus în alte
părți. Covrigii rumeni și daniile mărunte,
bucuria celor mici, nu mai pot face
parte din plăcerile lui Moș Crăciun.

Suntem nevoiți să trecem cu trais-
tele goale pe la casele de om sărac. Pă-
răsim drumul bătătorit de lumea ce nu
vede cu ochi bucuroși ceata noastră de

Continuare în pagina 5-a

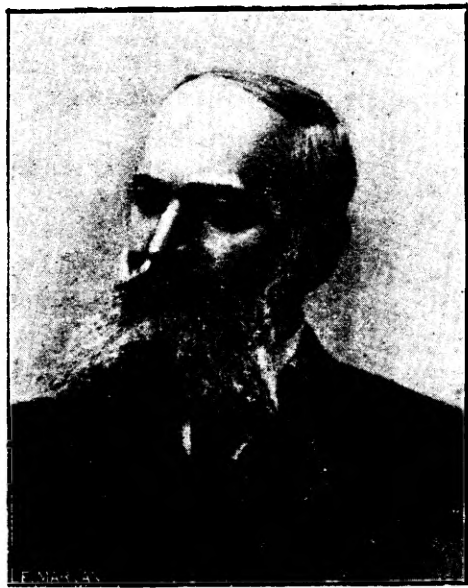

Conferințele Institutului de Cultură Italiană

TOSCANA

de Lia Busuioceanu

A doua conferință din ciclul anunțat de Institutul de Cultură Italiană despre diferitele regiuni ale Italiei, a avut loc sâmbătă 15 Dec., la sediul Institutului. A vorbit d-l Cianciolo, profesor la Universitatea Cluj-Sibiu, despre Toscana. Subiect deosebit de atrăgător pentru public, dar ingrat — din pricina vastului material pe care-l oferă — pentru conferențiar. Intr'o oră de-abia ai avea vreme să înșiri nenumărate aspecte pe care, din lipsă de timp, ești nevoit să le treci sub tăcere. D-l Cianciolo a izbutit totuși să schițeze în linii largi profilul moral și fizic al acestei regiuni, cea mai bogată, poate, din toată Italia. Semnalând în treacăt sămburele creator încolțit aici încă din vremea anticei Etrurii, d-sa a caracterizat în cuvinte sobre temperamentul echilibrat și nesfârșita putere de creație a Toscanilor din toate timpurile, citând nume de oameni, (Dante, Michel Angelo, Sf. Francisc, etc.) și de orașe, (Florența, Pisa, Siena...) a căror strivitoare celebritate s'a putut lipsi de comentarii mai insistente. Elocvența conferențiarului a trebuit să fie oarecum strunită de elocvența proprie a prea bogatului material prezentat. Totuși, pe alocurea, descrieri minunate însuflețeau cu imagini sugestive un monument, o sculptură, un colț de oraș. Gustând în treacăt frumusețea lor literară, de sigur că toți ascultătorii conferinței și-au formulat în gând dorința de a-l auzi odată pe d-l Cianciolo comentând pe îndelete un subiect care să-i dea răgazul să-și pună mai mult în lumină asemenea calități.

AUREL MUREȘIANU

frecventat, la Brașov și la Blaj, el s'a hrănit cu amintirea uriașă a revoluției din 1848. Viitorul director al Gazetei este fiul sufletesc al acestui eveniment de răscruce al istoriei noastre. Din exemplul vieții celor care au luat parte activă la desfășurarea lui — și pe care a avut prilejul să-i cunoască din prima copilărie — din învățămintele politice ale acestui an și ai celor care l-au urmat, din legenda care lua aripi sub ochii lui, s'a format nu numai crezul politic al vieții lui, ci însăși personalitatea lui morală. Asemenea lui Simeon Balint, strașnicul protopop al Câmpenilor, lui Axente Sever, numele căruia umplea de groază pe dușmani, lui Simeon Bărnăușiu, Treboniu Laurian, Papiu Ilarian și a altor supraviețuitori ai revoluției, Aurel Mureșianu și-a păstrat toată viața atitudinea de naționalism ntransigent și protestatar. Cu toate de-

Din Țara Cățanelor Negre DESTIN

DE
LUCIAN VALEA

Din Țara Cățanelor Negre pornit-a feciorul,
să lupte cu zarea,
s'o spargă,
să treacă departe...
Spre naltele piscuri destinul mânatu-i-a sborul,
înfrânt
să învingă cu sufletul strâns într'o carte.

Cu Someșul frate,
la marginea asta de lume,
ivit fără veste
din ierburi,
din gropi
și din pietre,
săpatu-și-a mândru în faptă știutul său nume,
lăsat ca să ardă,
prin veacuri,
la focul din vetre.

Prin aspre hățisuri,
în fugă,
sdrelitu-și-a anii,
vrând pumnii să'nfrângă
un cer de-amăgiri
și minciuni.
Și nu i-a pasat că-l sângeră'n mers bolovanii.
In zare vedea doar plinirea
visatei minuni.

Pornise feciorul,
mai tânăr ca sufletul țării,
în piept cu izbânda de-a-pururi a vremilor duse.
Dar nu i-a'ntins nimeni năframa,
în ceasul plecării,
și nice vreun cântec,
un vis de Domniță
nu-i spuse.

Crescuse'n străfunduri,
să-i spargă ființa
Avântul,
și cine vreo stavilă'n cale ndrăsnit-a a-i pune?
Voia veșnicia întreagă s'o ncapă cuvântul,
credea nesmintit c'o supune.

Din Țara Cățanelor Negre,
de-acolo,
din Țara
în care, pe culmi, focuri mari aprind Grănicerii,
pornit-a feciorul,
cu cugetul iute ca para
și rodnic ca grăul ce leagănă cântecul verii...
Cu ochii spre larguri
ascultă cum zările tac
și cum se involbură gândul rănit ca o fiară.
Năpraznic se simte în două că-i frânt
pe Feleac
și sângeră'n haturi,
alături cu trupul de Țară.

Cum stă,
răstignit pe'ntrebări,
il vine a plânge.
Strivește cu ură,
ca mugurii,
lacrimi în geană,
mânia'ncolțită în suflet
o'ndeasă
și-o strânge,
și ntinde veninul să-i spumege aspru pe rană.

In sânge cumplită se cerne
o jale de moarte.

Aprinsă în zare
a prins să răsară o lună.

Din Țara Cățanelor Negre
pornit ca să spună,
prin veacuri,
blestemul,
feciorul se roagă în Carte.

samăgirile suferite din partea Curții din Viena, sprijinul ei trebuie căutat fără întrerupere. Cu dușmanul cu care ne-am măsurat în 1848, frângându-i cerbicia, nu trebuie colaborat. Să preferăm libertatea din munții noștri — spune Aurel — coliviei de aur a dietei dela Pesta. Când Viena a sprijinit tot mai mult politica Budapestei, concluzia acestei gândiri politice a fost pasivitatea. Aurel Mureșianu a fost unul din inițiatorii ei

și a apărut-o cu îndârjire până la moarte, chiar și atunci când s'a dovedit că ea nu mai poate aduce rezultatele scontate. Pasivitatea lui nu însemna însă retragere comodă la gura sobei, ci lupta continuă pentru întărirea conștiinței naționale, prezența neîntreruptă în arenă pentru solidarizarea mulțimilor românești pe linia marilor comandamente ale neamului.

Toponimie, istorie și viață

de Ion Berclu

Toponimia este știința care se ocupă cu numirea localităților. Azi, această știință este foarte căutată, pentru a se dovedi anumite lucruri sau pentru a se schimba anumite forme.

Fiind la începutul principiilor ei și având deci un larg câmp de probabilități, toponimia dă loc la discuții aprinse între filologi și chiar între laici, de multe ori aprigi în apărarea ideilor fanteziste.

Se înțelege că purtăm un respect infinit pentru toate nobilele eforturi ale savanților, care se trudesesc să descopere adevărul, plecând de multe ori dela lucruri atât de mici.

Se înțelege că respectăm naivitatea, de atâtea ori reconfortantă, a tuturor „nechemaților“, care dau totuși explicații, pentru mintea mulțimii, satisfăcătoare.

Este însă o măsură în lucruri. Orice exagerare devine o calamitate, negând lucruri consacrate sau distrugând, pentru o simplă ambiție reformatoare, idei verificate și teorii devenite legi. Pentru o mai sigură îndrumare să înăm drept călăuze două „experiențe“ mai vechi: istoria și viața.

Istoria ne va lămuri existența numirilor toponimice, iar viața își va bate joc de noi, arătând că sub numirea „barbară“ se ascunde suflet românesc. Carapacea dată de biruitorul de o clipă, a fost umplută cu viață românească, iar numirea a rămas un sunet, care nu mai are pentru mulțime nimic străin: ea l-a asimilat ca și pe stăpânul de o clipă.

Puținele insule, care mai rezistă fiind prea târziu formate, au marginile forfecate.

E necesar, prin urmare, să ne gândim adânc la schimbările toponimice și să intervenim numai acolo, unde trebuie și într'o măsură cât mai mică, fiindcă altfel riscăm să ne amăgim numai cu forme goale.

Noi preferăm fondul vieții și relațiile nemincinoase ale istoriei.

De pociturile numirilor nu ne pasă. Și asta e tot istorie, depășită însă și ea de vitalitatea cutropitoare a neamului nostru, care prins în tot soiul de cătușe și pus pe toate mesele de operațiuni, a ieșit întotdeauna biruitor.

Toponimie, dar cu prudență și cu măsură, referindu-ne, în permanență la istoria națională și mai ales la realitatea vieții locale.

Teatrul de copii din Viena

De câțeva vreme, Viena posedă un local de distracții pentru copii, ce este unic în lume și, într'o privință poate fi comparat cu o grădiniță zoologică pentru copii. E vorba de un mic teatru — varleteu, unde vizitatorii sunt în majoritate copii de 7—8 ani. Printre „stelele“ ce figurează pe această mică scenă artistică trebuie numărate: Domnișoara Flora, o membră a baletului de copii din orașul Viena, Edith, care e cea mai celebră dintre micile artiste ce joacă rolul „Albă ca zăpada“, de asemenea Rolfi, care joacă pe o scenă vieneză roluri de copii și care face parte din ansamblul companiei „Burgtheater“. În ciuda acestei activități artistice deosebite, întregul grup de artiști trebuie să se ducă la școală, căci de rezultatele muncilor la școală depinde și felul cum se vor desvolta mai târziu ca artiști.

Reviste și ziare

A murit

și poetul *Dumitru Olariu*, prin Caucazul plin azi de atâta jertfă românească. D-l Ioan Micu, în *Dobrogea Jună*, XXXVIII, Nr. 45 1942 scrie rânduri pline de înțelegere pentru poetul din Poiana Sibului.

Revista brașoveană „*Țara Bârsei*”, dacă ar mai apărea, și-ar cerni azi haina, pentru că D. Olariu la această revistă a debutat, în 1929, apreciat, dela început, de profesorul Axente Banciu.

Deasupra ta, neturburată, mută
Natura nu te știe și nu-i pasă;
Și vei muri la umbră de cucută,
Oștean amar cu inima duiosă.

(D. Olariu)

Lucașfăruș, II, Dec. 1942, este închinat lui *Octavian C. Tăslăuanu*.

Ioconștiență și neobrăzare

e titlul unui articol din „*Țara*”, (II, Nr. 488 din 20 Dec. 1942) privind atitudinea unora din dosul frontului. Semnează d. *Virgil I. Mănescu*.

Adevărul usturător al spuselor trebuia subliniat. O facem apăsător și... putem reveni.

Cruțarea liniilor de telecomunicație

În toate împrejurările, dar mai ales în timp de războiu, trebuie să avem deosebită grijă de liniile și instalațiile telefonice, telegrafice și electrice ce trec prin hotarul comunei noastre. Acestea, ca și semnalele lor, instalate pe drumuri, trebuie îngrijite și controlate de toți bunii cetățeni.

Dacă totuși s'ar întâmpla vreo stricăciune la aceste instalații și faptuitorul n'ar putea fi descoperit, cheltuielile reparării cad în sarcina comunei.

O lege, de curând apărută, prevede pedepse grele contra celor ce ar strica, ori ar slăbi puterea de transmitere a acestor mijloace de comunicație. Vor fi aspru pedepsiți nu numai făptuitorii ci și complicii și tănuitorii lor. Personalul P. T. T. care nu va raporta la timp pagubele ivite, va fi pedepsit cu închisoare dela 6 luni la un an și amendă de 2000—5000 lei.

S'au descoperit bande de țigani care fură sistematic materialul acestor instalații. În cazuri de acestea legea prevede pedeapsa cu moartea.

Cumințenia și disciplina noastră trebuie să ne facă pe fiecare un paznic al acestor căi de comunicație atât de importante mai ales în timp de războiu.

Bibliografie

Calendarul Gazetei Foala Noastră pe anul 1943, întocmit de *Gheorghe Subu*, Timișoara, Tip. „*Rapid*”, p. 160.

Cum se învață, practic, o limbă *)

Când eram „student” la Brașov

I.

Înainte de a trece la subiectul meu, dați-mi voie să continui puțin — spre folosul D-voastră — pe colegul meu, d-l prof. Iosif Gârbacea, care v'a vorbit duminică trecută tot aici, în sala festivă a Liceului Șaguna — și să încep prin a da rostire emoției ce încerc, că după nu știu câți ani la ce aș mai spune câți sunt!? Cui folosește? — mă găsesc aici, în sala unde s'au scurs atâtea fericite și înălțătoare clipe ale adolescenței mele. Chiar de pe locul de unde vă vorbesc acum, ne vorbea pe atunci directorul nostru *Virgil Onițiu*. Mi-aduc aminte de indignarea lui când, la o alegere de președinte al Societății *studentilor* — așa le ziceam: cu și — unul dintre candidați s'a votat, și

Acolo era maestrul *Gheorghe Dima*, la negrul său piano-forte (cu coadă). Iar din locul acela mi-am citit prima recenzie literară. Cu ce palpității! La fel cu acelea pe care le-am avut când mi-am trecut „*matura*”, deși în ajun, mă plimbam, citind pe „*Promenada*” de sub Tâmpa — minunata promenadă de sub Tâmpa! — în traducere germană („*Schuld u. Sühne*”) „*Crimă și pedeapsă*” a lui *Dostoievsky*.

Din locul unde mă găsesc am auzit pe cel dintâiu virtuos la vioară — era un băiat de vreo 14—15 ani, pe care înțeleapta pedagogie a lui *Virgil Onițiu* îl invitase să ne cânte nouă, elevilor, — și acelui indemn și model întrupat într'un copil cu vreo doi ani mai mic decât mine, care ținea în

LICEUL „ANDREI ȘAGUNA”

încă cu glas tare, căci votul era oral, pe sine însuși. Ce strașnică lecție de cavalermism, de luptă dreaptă, de „*fair play*” i-a dat directorul, provocându-l să-și voteze rivalul. Eu refuzasem să fiu însumi președinte, deși rugat de aproape toți; atunci am făcut una dintre cele mai mari prostii ale vieții mele. Căci e o neiertată greșeală — și față de tine, și față de alții — ca un om de bine să fie prea modest. Îmi pare, uneori, că *acela* a murit, așa că vorbesc de el ca de un străin:

Îmi țin la el urechea și răd de câte-ascult,
Ca de dureri străine... parc'am murit de mult,
zice *Eminescu*. Repet: e o greșeală mare ca o energie tânără să fie prea modestă. Învațați asta dela mine!

*) Fragmente dintr'o conferință.

stânga vioara și în dreapta fermecatu-iar arcuș, îi datorez atât violinistica mea, cât și violoncelistica mea de mai târziu. Iar pilda lui *Onițiu* mă face să doresc să dăm cel puțin câteva audiții de muzică de cameră, tot în această istorică sală, sfințită de privirea de dincolo de mormânt a atâtor scumpe umbre venerate — cu *șudenți* de-ai noștri, cu elevi dela Șaguna, cu colaborarea a o seamă de personalități care înțeleg că tineretul nu poate fi lăsat fără de cartea eternității — carte ce se numește artă, filosofie, știință.

Da, aș dori ca rodul seminței celei bune, răspândite de *Virgil Onițiu*, ce a rodit în noi, să rodească și mai departe, în elevii ce ne-au urmat nouă.

De pretutindeni

Casca împlinește 100 de ani

Zilele acestea s'au împlinit 100 de ani de la introducerea căștii în armata prusiană. La 23 Octombrie 1842 cască a fost hotărâtă să ia locul chipiului de până atunci. La început nu a fost, de sigur, cască cu care trupele germane au intrat în război în 1914, primele căști fiind mult mai înalte. Forma s'a schimbat de mai multe ori în cursul timpului. La izbucnirea războiului mondial armata germană avea modelul din 1895, cască acoperită cu o stofă gris-verzuie. Cască nu a fost purtată numai de infanteriști. Încă din 1842 o aveau toate trupele prusiene, cu excepția husarilor și ulanilor. Vânătorii și pușcașii au schimbat chipiul cu cască în 1854. Artileristiții au purtat la început cască de infanterie, până la 19 Septembrie 1844, când li s'a aplicat pe cască o bilă în loc de con. În războiul mondial vechea cască a fost înlocuită de cască de oțel, purtată întâi la Verdun. S'au fabricat atunci 7,5 milioane căști.

Prima locomotivă din lume cu turbină de gaz

Căile ferate elvețiene au pus în serviciu o locomotivă producătoare de energie proprie cu turbină de combustibil. Turbina de 10.000 CP., din care peste trei sferturi sunt necesari pentru comprimarea marilor cantități de aer, de ardere și răcire produce 5200 de învârtituri pe minut. Transformarea electrică pe axele de tracțiune îngăduie o mișcare uniformă a turbinei. Locomotiva, grea de 92 tone, cu viteză maximă de 110 kilometri la oră, acționează fără apă. Gradul de eficacitate termică de 17-18% se va mai putea îmbunătăți cu timpul. În loc de păcură se folosește și praf de cărbune. Se speră că noua locomotivă va lucra bine și va avea o lungă durată de viață. (ESS)

Pescuitul electric

Printre cele mai noi aparate de prins pește se află și unul electric, acționat de un motor cu curent continuu și cu cabluri lungi cauciucate. Acest aparat îngăduie prinderea peștilor necesari umplerii bazinelor crescătorilor și încercări făcute cu acest aparat în regiunea Vorarlberg au arătat că metoda este foarte bună, deoarece peștii excitați de curentul produs înnoată toți spre polul pozitiv unde sunt prinși înainte de a fi amețiți. Astfel, în câteva ore s'a putut pescui un mare număr de păstrăvi. Această metodă electrică mai are marele avantaj de a putea prinde și pești de pradă (spre exemplu știuca,) lăsând în apă numai acei pești pe care îi vrea crescătorul. Experiențele de până acum au arătat că numai apele curgătoare late până la 10 metri se pretează cu succes la pescuitul electric. (ESS)

Cel de al 74-lea curs internațional medical

Academia vineză pentru perfecționarea medicală va ține, la mijlocul lunii Ianuarie 1943, un curs de perfecționare în minunata stațiune balneară Oberkrainz. Tema ce va fi tratată este intitulată „*Copilul, fiziologia și patologia sa*”. Acest curs va fi cel de al 74-lea din ciclul internațional de cursuri medicale pentru perfecționare. (RDV)

Continental
MARCA DE CALITATE

REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU ROMÂNIA

Leenida & Co S.A.

BUCUREȘTI — BUL. TACHE IONESCU, 30—32

CRONICA Sportivă

Duminică 20 Dec. a. c. dimineața la orele 11, sala Cinematografului „Astra” din localitate a găzduit importantele matchuri de box disputate de pugiliștii amatori din orașele Galați și Brașov, în cadrul campionatelor de box amatoare ale României.

Completat cu un match profesionist, programul disputat a avut următoarea înfățișare:

1. CATEGORIA MUSCĂ

Florea Vasile, Brașov, (50 kg) câștigă la puncte în fața gălățeanului Ardeleanu Gh. (53 kg) într'un match amical, întrucât gălățeanul, depășind greutatea impusă de această categorie, a pierdut și matchul oficial.

2. CATEGORIA COCOȘ

Ionița Gh., Brașov (53,500 kg) dispune la puncte de Tiron Sandu, Galați, (52,700 kg) după un match disputat aprig dela primul până la ultimul gong.

Ionita Gh. a câștigat pe merit în lupta unui adversar foarte decis și cu multe cunoștințe tehnice.

3. CATEGORIA PANĂ

Constantin Jelesneac, Galați, (57 kg) învinge la puncte pe brașoveanul furtună Ioan (58 kg), într'un match în care rutina și antrenamentul și-au spus cuvântul.

Brașoveanul a arătat lucruri foarte frumoase, dar lipsa de antrenament l-a făcut să plece steagul în mod onorabil în fața clasei lui Jelesneac, care deși ingerând abundant din nas și gură a acumulat punctele necesare unei victorii.

4. CATEGORIA UȘOARĂ

În limitele categoriei ușoare, N. Gorga Brașov (61 kg) a câștigat prin ne-rezentarea gălățeanului Vanghele Coman.

Matchul de mai sus, a fost înlocuit printr'o demonstrație mult aplaudată de publicul spectator, între N. Gorga și Ionescu Gh., ambii elevi ai profesionistului brașovean Zahiu Alexandru.

5. CATEGORIA SEMI-MIJLOCIE

Petre Mihai, Galați, (67,800 kg), dispune prin knockout în prima repriză de brașoveanul Codrea Florian (62,300 kg), datorită unui uppercut fericit reușit de gălățean.

Amatorul gălățean Petre Mihai rămâne o mare speranță a boxului românesc.

6. CATEGORIA MIJLOCIE

Caradint Pavel, Galați, (70,300 kg), învinge prin knockout în ultima repriză pe Guran Marius, Brașov, (71 kg), după un match în care ambii boxeurii și-au împărțit cu dărnice pumni.

Până la lovitura care l-a trimis pe Guran la podea, ambii combatanți erau aproape egali.

7. CATEGORIA SEMI-GREA

Gălățeanul Vasile Boantă a fost declarat campion între orașele Galați—Brașov, la categoria semi-grea fără adversar, iar pentru categoria grea nu s'a calificat nimeni, neprezentându-se candidați.

Matchurile disputate mai sus au fost conduse de D-l. C. Dumitrescu, București, iar judecător unic a fost D-l. Ionescu Tramvai.

Programul galei amatoare de box a fost încheiat cu matchul profesionist disputat între:

Radu Roșlanu, București, (63,500 kg) și Alex. Zahiu, Brașov, (60,400 kg)

În general matchul a fost foarte spectaculos, tot timpul celor 6 reprize brașoveanul arătând lucruri foarte frumoase și dovedind că este un boxeur de viitor. Excelentul Radu Roșlanu a răsturnat toate pronosticurile, învingând pe Zahlu la puncte, după ce a arătat în box clar și spectaculos.

Matchul a fost condus de D-l. C. Dumitrescu, București.

După terminarea programului, D-l. Ionescu Tramvai judecătorul unic al galei, a împărțit câștigătorilor câte o proșură despre box, autor fiind fostul campion național Dumitru Teică.

La această gală, au asistat peste 10000 spectatori.

Aurel Iftimie

LA
POMUL DE
CRĂCIUN
AL
LOTERIEI DE
STAT
se împart daruri în
valoare de
184.850.000
LEI
numai celor ce au
lozuri!

Tragerea durează toată
LUNA IANUARIE 1943

V'ati luat lozul!?

LOTERIA DE STAT
PE CLASE

*Cel mai frumos
dar de Sf. Sărbători*

UN APARAT DE
RADIO PHILIPS

Tip. 925 X. — Minunea tonalității cu etaje finale în „Pusch-pull”, Scala inclinator. Sasiu „multibloc”. Ochiu magic. Lămpi speciale. Difuzor de concert tip 9640. Casetă foarte elegantă.

PHILIPS RADIO

Adânc întristații Elena și Vasile Bădițoiu, părinți, Maria, Elena, Vasile, Nicolae și Vica frați și surori, Dumitru, Nicolae, Maria și Ioan cumnați, precum și numeroși nepoți și nepoate, veri și verișoare, aduce la cunoștința tuturor rudeniiilor și cunoscuților, paras-tasul de 9 luni al

Eroului

Ștefan Bădițoiu

mort în luptele din Crimea

care se va oficia Duminică 27 Dec. c. la orele 11 în Biserica Sf. Treime de Pe Tocile.

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură
sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (În curtea cinematografului „ASTRA”)

Gazeta Transilvaniei
dorește
colaboratorilor, cititorilor
și sprijinitorilor ei
SĂRBĂTORI FERICITE!

Informațiuni

Abonamente de sprijin

D-1 Eugen Sâmpetrea
Brașov Lei 500.—
Dr. Romulus Olteanu, adv.
Brașov 500.—

Maiorul Răscănescu

comandantul unui batalion de Moldoveni, a fost decorat cum spune un comunicat german din 28 Nov. c. cu „Crucea de fier“ cl. I, pentru ca 10 zile mai târziu să primească „Crucea de cavaler“, fiind cel dintâi ofițer străin, de acest grad, decorat cu această mare distincțiune.

„Astra“ din Brașovul Vechiu

Duminecă, 27 Dec. ora 3 1/2 d. a., se va face inaugurarea activității Cercului cultural al „Astrei“ Brașovul-vechiu în Casa Culturală. După serviciul divin de sfințire a salei de lectură va urma conferința președintelui Cercului cultural, a d-lui dr. Cornel Voicu, despre „Astra, trecutul și însemnătatea ei“.

„Societatea Vânătorilor din Brașov“ va așeza, cu începere dela 25 Decembrie 1942 până la 31 Martie 1943, strichină pentru stăpînire animalelor răpitoare pe terenul Timișul de sus—Vtădiș.

Locurile, unde se va pune otrava, se vor indica printr'o tablă cu inscripția: „Teren otrăvit“.

Publicul este avertizat, să nu atingă obiectele otrăvite și se va supune neapărat măsurilor luate de supraveghetorii autorizați ai Societății Vânătorilor.

Zilele acestea apare: „Cântece dela Don, Stalingrad și Caucaz“. Culese de: Constantin Hagea, V. Copiluc-Cheatră, Corneliu Coposu și Ioan Domocoș.

Brosurile se pot comanda la Redacția ziarului „Ardealul“, București, str. Polonă 27.

Cinema „Astra“

Dela 25 Dec.

Mare film Tehnicolor

Orașul de aur

cu KRISTINA SÖDERBAUM
EUGEN KLÖPPER

Regia: VEIT HARLAN

Muzica: HANS OTTO BORGMANN

Blănăria C. Pestrea

dorește

tuturor clienților,

**SĂRBĂTORI FERICITE
ȘI AN NOU FERICIT!**

Cronica Războiului

Crăciunul soldaților noștri

de **Mardare Mateescu**

Când așternem aceste rânduri închinare armatei noastre, care întâmpină a doua iarnă pe frontul din răsărit, ne întrebăm dacă le va fi sortit vitejilor noștri să aibă o clipă de pace în noaptea când toți creștinii prăznuiesc Nașterea Domnului Mântuitor. Dacă noaptea înstelată, când vântul de stepă îngheață trupuri prinse fără adăpost, le va îngădui alor noștri să schițeze semnul crucii.

Crăciunul din anul acesta e mai hotărîtor decât cel din anul trecut. Luptele sunt mai aprige și conștiința că de data aceasta se dă lovitură de grație colosului rusesc e mai înrădăcinată. În deosebi bătăliile dintre Don și Volga vor rămănea, în istoria războaielor noastre, ca episoade de neuitat.

Ei n'au dat înapoi

Aflându-se la sute și mii de kilometri de frontierele și bazele lor, soldații români au fost capabili să dovedească totuși, în situațiile cele mai grele, o superioritate tactică și strategică față de un inamic care beneficia mai ales de puternice fortificații. Nu o singură dată unități românești mici s'au aflat în fața unor situații care pentru orice strateg și pentru oricare iscusit conducător de oaste ar fi echivalat cu dezastrul. Ai noștri însă, într'o disciplină de fier, unită cu un susținut avânt eroic, pătrunși de greaua încercare pe care o au de străbătut, n'au dat înapoi și n'au șovăit să se arunce în focul bătăliei de al cărei rezultat atârna însăși soarta țării. Ofițeri și soldați, au ridicat la culmi de glorie numele *Românelor* și al *Armatei Române*.

Au trecut prin încercări grele, când uneori, rămași izolați și fără niciun ajutor, într'un teren abia patratul de mărunte formațiuni răzlețe, cu cantitățile de material limitate și tot astfel limitate în hrană și munițiuni, cu sânge rece și cu sentimentul unui imens sacrificiu, neprecupețindu-și vieața, soldații noștri au făcut față acestor încercări.

Dacă acesta este suportul sufletesc al ostașului român, nu mai puțin trebuie să scoatem în evidență și calitatea lui de căpetenie: spiritul întreprind, iuteala mișcării, a atacurilor și a inițiativei, dibăcia organizării și forța de a opune o neclintită rezistență.

Intre Don și Volga

Odată cu intrarea forțelor române în spațiul dintre Don și Volga, și cu participarea lor — când izolată, când efectivă, dar întotdeauna bine marcată — la luptele care ținteau asedierea Stalingradului, campania germană de iarnă a putut fi socotită deschisă și în curând ea a atins violențe necunoscute. Iar în momentul de față, când lungul front rusesc se mișcă și se clatină dela un capăt la celălalt, dela Marea Albă până în Caucaz, forțele române și mai ales cele dintre Don și Volga, înscriu noi și mari biruințe. Pe

rezistența frontului dintre Don și Volga pune temeiul marea operă strategică și tactică de tăiere a forțelor din centru ale mareșalului Timoșenco, de celelalte din Sudul frontului. Sarcina aceasta grea a revenit ostașilor noștri, care sub o comandă vigilentă și prin operațiuni de apărare și ofensivă purtate cu înverșunare, au izbutit nu numai să îndeplinească misiunile primite, dar să le și depășească în ansamblul operațiilor hotărîte de comandamentul armatei germane. În ultima săptămână, comunicatele marelui cartier german al Fuehrerului au anunțat cu regularitate și în fiecare zi, actele de bravură pe care le-au împlinit feciorii plaiurilor românești, conștiinți de forța ca și de răspunderile lor.

Recunoașteri

Un ultim comunicat al marelui cartier german anunță că, între Volga și Don, trupele noastre, cărora li se alătură și unități din armata germană și mai ales aviație, au respins azi atacuri inamice, respingând până la punctele de plecare numeroase forțe sovietice. De asemenea au fost respinse de armatele noastre toate contra-atacurile armatei rusești, date cu mari cantități de tancuri și numeroase trupe.

Conștiinți că de vrednicia pe care o vor arăta-și astăzi depinde o importantă fază a luptei de nimicire care se dă în răsărit, soldații noștri dovedesc același elan și același spirit combativ pe care l-au avut pretutindeni în cursul campaniei, pentru ei gerul și zăpada nefiind o piedică.

Ei dau astăzi unul din examenele cele mai grele din cursul războiului împotriva Rusiei Sovietice. Și în zilele acestea, de aprigă încălețare, cade Sfânta Sărbătoare a Nașterii Domnului, sărbătoarea păcii.

Pentru Neam și Hristos

De aceea ne întrebăm dacă ostașului nostru de pe frontul din răsărit îi va fi dat să îngenunchieze câteva clipe cu privirile către luceafărul Nașterii unui nou crez de viață, temelie nesdruncinată a civilizației întru Hristos.

Poate că tocmai în acele clipe, mortierele dușmane, brandurile și mitralierele, vor închipui cel mai sinistru foc. Tocmai în noaptea aceea, destinată reculegerii și voioasei întâmpinări a Domnului nou născut, să fie sortită unor crâncene lupte.

Chiar așa fiind, ostașul nostru va împlini voia lui Dumnezeu. Din neodihna lui în această sfântă noapte de Crăciun, voia Tatălui Cereș va ieși mai întărită și popoarelor le va fi dat să o înțeleagă mai bine. Iar din sufletele de viteji care se vor ridica în slăvi, alături de steaua care anunță nașterea Pruncului Sfânt, vor răsări lumii florile albe, ale Păcii, dorită de Dumnezeu și de oameni.

Situația pe fronturi

Luptele din răsărit

După cum se poate vedea din concentrarea ultimelor date sosite de pe front, imensul sector din răsărit se pune pe îndelete din nou în mișcare, după ce în săptămânile din urmă, dacă nu înregistra o stagnare completă, arăta în schimb o scădere simțitoare a ritmului luptelor.

Demn de observat, în legătură cu aceste ultime date, rămănea faptul că, de unde până acum activitatea princi-

pală pe acest front se desfășura în regiunea centrală și cea din Sud, aceasta din urmă având centrul de greutate la Stalingrad și pe fâșia de pământ cuprinsă între Don și Volga, știrile recente vorbesc despre o activitate susținută pe întreaga întindere a frontului, pe lungimea lui dela Murmansk și Caucaz.

Amănuntul este cu atât mai important, cu cât se știe că marea ofensivă germană de vară a pornit relativ târziu. Tot atunci acțiunea dela Charcov

a mareșalului Timoșenco a dus la marea contraofensivă germană. Dar în tot acest răstimp, începând cu bătălia Charcovului și culminând cu asediul Stalingradului și al portului Novorosiisk liniile fixate de marele comandament al armatei germane în sectoarele central și de Nord ale frontului, au rămas neclintite.

În legătură cu operațiile dela Don se menționează atacuri succesive sovietice, date cu forțe puternice, atacuri care au fost respinse cu mari pierderi.

De asemenea în sectorul mijlociu și cel de Nord, ca și în regiunea Kandalacșa — care a mai fost semnalată înainte cu câteva zile în comunicatele oficiale — au fost respinse atacuri inamice până aproape de pozițiile inițiale. Regiunea Murmansk—Kandalacșa, menționată mai des în ultimele comunicate, face obiectul unor interesante comentarii ale presei de specialitate berlineze, unde se prevede o îndărijire mai simțită a sovieticilor în acest sector.

În sectorul din Sud al frontului răsăritean, pe fluviul Terek, atacurile repetate ale inamicului au fost extrem de violente. Forțele germane au avut de susținut grele lupte defensive, în condițiuni atmosferice neprielnice și într'un teren foarte accidentat, ajungându-se uneori până la încăerări corp la corp. În cele din urmă, numeroasele forțe sovietice au fost respinse și ele au lăsat pe teren o bogată pradă și un mare număr de prizonieri.

Situația pe frontul african

Bătălia Africii și respectiv bătălia pentru supremația în Mediterana, nu prezintă în ultimele zile amănunte deosebit de importante. Comunicatele militare arată că în Tripolitania — două semnalările comunicatului de război german — evoluția mișcărilor îndeplinite de forțele italo-germane „conform planului“. După cum se menționează în aceleași comunicate de război, forțele generalului Montgomery care au pătruns în El Agheila nu au găsit nimic în această localitate, în afară de câmpurile minate de către corpul african, până departe spre Vest. Ocuparea oazei dela Nopilia, la 160 km de El Agheila, nu reprezintă nici ea un câștig important pentru forțele britanice, care în felul acesta se depărtează de bazele lor de aprovizionare. Pentru a produce deranjamente în această operă de aprovizionare, Malta și Benghazi au fost serios bombardate de aviația Axei.

În Tunis, cu toate contra-atacurile disperate anglo-americane, situația e staționară.

Frontul Pacificului

Deși este sezonul ploilor torențiale activitatea în Birmania și în Pacificul de Sud continuă. Sunt semnalate repetate atacuri asupra portului de aprovizionare Chittagong, din India, ceea ce influențează sensibil puterea de luptă a forțelor generalului Wavel. Unele câștiguri de teren înregistrate de forțele indo-engleze, au numai caracter local lipsit de importanță deosebită.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 300
Autorități și Societăți Lei 600
Membrii „Astrei“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 150